

Latvijas Republikas zvērinātu advokātu kolēģija

Zvērināta advokāte Irina Kauke

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijai

NORAIDĪJUMS TIESAS SĒDES PRIEKŠSĒDĒTĀJAM

TIESNESIM BORISAM GEIMANAM

Kriminālprocesa likuma 16. un 55. panta kārtībā

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 50.p. 1.d., kriminālprocesa reģistrā reģistrējama persona nedrīkst uzņemties pilnvaras veikt kriminālprocesu, ja tādējādi šī persona nonāktu interešu konfliktā, proti, ja tās personiskās intereses gan tieši, gan netieši nesakrīt ar kriminālprocesa mērķi, **vai pastāv apstākļi, kas kriminālprocesā iesaistītajai personai pamatoti dod iemeslu pieļaut šādu ieinteresētību. Kā izriet no Kriminālprocesa likuma 1. panta, kriminālprocesa mērķis ir krimināltiesisko attiecību taisnīgs noregulējums bez neattaisnotas iejaukšanās personas dzīvē.** Kriminālprocesa vispārīgie noteikumi un pamatprincipi garantē ikvienam tiesības uz lietas izskatīšanu taisnīgā, objektīvā un neatkarīgā tiesā, nosakot, ka krimināllietas tiesu spriež tiesa, tiesas sēdēs izskatot un izlemjot pret personu celto apsūdzību pamatotību, **tieši pārbaudot pierādījumus lietā.**

Atbilstoši Eiropas cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai objektīvajai tiesai jāņem vērā apsūdzēto apsūdzošie un attaisnojošie apstākļi, *vispusīgi un objektīvi* jāizmeklē lietas apstākļi un atbilstoši *objektīvai patiesībai*, jānoskaidro noziedzīga nodarījuma esamība, kā arī citi apstākļi, kam ir nozīme pareiza

krimināllietas izlemšanā. Konvencijas izpratnē par objektīvo tiesu ir uzskatāma tiesa, kas stingri ievēro sacīkstes principu.

Ja kriminālprocesā iesaistītajai personai ir pamats uzskatīt, ka tiesa **necenšas noskaidrot objektīvo patiesību un neievēro sacīkstes principu**, līdz ar to krimināltiesisko attiecību taisnīgs noregulējums vairs nav iespējams, tai acīmredzami arī ir pamats uzskatīt, ka tiesas sēdes priekšsēdētāja intereses nesakrīt ar kriminālprocesa mērķi, kas saskaņā ar KPL 16.p. 2.d. un 50. p.1..d. tiek uzskatāms par pamatu pieteikt viņam noraidījumu.

Objektīvo patiesību un celto apsūdzību pamatotību ir iespējams noskaidrot, tai skaitā nopratinot cietušos un lieciniekus, ievērojot KPL 502. 1.d. prasības nodrošināt apsūdzētajam un viņa aizstāvjiem tiesības uzdot jautājumus liecinošai personai. Diemžēl, tiesas sēdes priekšsēdētājs, vadot tiesas sēdi, šīs likuma prasības nav ievērojis gan nopratinot cietušo V. Kokali, gan SIA „MANTESS” pārstāvi – liecinieku V. Krūmiņu, gan liecinieku J. Zelmeni. Visos gadījumos tiesas sēdes priekšsēdētājs tieši un apzināti ierobežoja apsūdzēto un viņu aizstāvju Kriminālprocesa likuma 455.panata 1. daļā garantētas tiesības piedalīties pierādījumu pārbaudē.

Saskaņā ar Latvijas Kriminālprocesa 48.panta 2. daļu, tiesai, izskatot krimināllietu jāpieprasa, lai ikviena persona izpilda kriminālprocesuālo pienākumu un ievēro kārtību tiesas sēdes laikā.

Saskaņā ar KPL 103. pantu un 111. panta 2. daļu gan cietušajam gan lieciniekam ir pienākums bez kavēšanās ierasties kriminālprocesu veicošās amatpersonas norādītāja laikā un vietā un piedalīties izmeklēšanas darbībā, kā arī izpildīt citus kriminālprocesuālos pienākumus. No minētiem pantiem ir skaidri redzams, ka cietušajam un lieciniekam ir pienākums piedalīties izmeklēšanas darbībā no sākuma līdz beigām, pie tam izmeklēšanas darbības sākuma un beigu laiks tiek norādams izmeklēšanas darbības protokolā. Tiesas izmeklēšanas gaitā cietušā un liecinieka liecības no sākuma līdz beigām tiek fiksēti tiesas sēdes protokolā, kas ir uzskatāms par procesuālo dokumentu, kurā fiksē lietas iztiesāšanas gaitu un tiesas sēdē pieņemtos lēmumus.

Saskaņā ar KPL 151.panta 1. daļu, pirms nopratināšanas lieciniekam J. Krūmiņam tika izskaidroti viņa tiesības un **pienākumi** un viņš tika brīdināts par atbildību par atteikšanos liecināt vai apzināti nepatiesas liecības došanu. Nav ne mazāko šaubu par to, ka likums paredz liecinieka pienākumu sniegt liecības par visiem apstākļiem un atbildēt uz visiem procesa dalībnieku jautājumiem, un kamēr procesa dalībnieki nav pabeiguši pratināt liecinieku, viņam nav tiesību atstāt tiesas zāli līdz nopratināšanas beigām, par to ir izdarāms attiecīgs ieraksts tiesas sēdes protokolā.

Latvijas KPL nav neviena panta, kurā būtu paredzētas procesa virzītāja tiesības pārtraukt nepabeigto izmeklēšanas darbību, ne tikai nenodrošinot, bet mērķtiecīgi ierobežojot tajā iesaistīta procesa dalībnieka likumā noteikto uzdevumu un garantēto tiesību līdzvērtīgu īstenošanu. Gluži otrādi, viens no krimināllietas iztiesāšanas vispārīgiem noteikumiem garantē, ka pierādījumu pārbaude lietas iztiesāšanas laikā var nenotikt tikai šajā likumā noteiktajos gadījumos un kārtībā. Likumā nav noteikti gadījumi, kad pierādījumu pārbaude notiek daļēji, kā arī nav paredzēta kārtība, kad šāda pierādījumu pārbaude nenotiek līdz galam, bet tiek pārtraukta uz nenoteikto laiku pēc pratināmas personas iniciatīvas. Likumā arī nav paredzēta kārtība pēc nenoteikta laika atgriezties pie pārtrauktas liecinieka un cietušā nopratināšanas un nav skaidrs, kā un saskaņā ar kādu KPL pantu šajā gadījumā tiesa plāno turpināt viņa nopratināšanu.

Nav saprotams, kā tiesa rīkosies, ja līdz pusei nopratināts cietušais V. Kokalis, liecinieks J. Krūmiņš un liecinieks J. Zelmenis vairs nebūs klāt tiesas sēdē tāda iemesla dēļ, kas izslēdz iespēju viņiem ierasties tiesā, vai vienkārši izvairīties no ierašanās tiesā, un kā tiesa šajā gadījumā plāno nodrošināt apsūdzēto un viņu aizstāvju garantētas tiesības piedalīties pierādījumu pārbaudē.

2009.g. 24. septembrī tiesa pieņēma koleģiālo lēmumu skatīt lietu pa epizodēm sākot ar SIA „Puses” epizodi. Pēkšņi tiesas sēdes priekšsēdētājs bez tiesas zālē pieņemta tiesas lēmuma par pierādījumu pārbaudes kārtības grozīšanu, izsauca uz 2010.g. 13.08. tiesas sēdi SIA „MANTESS” pārstāvi- liecinieku J. Krūmiņu. Neskatoties uz to, ka liecinieks J. Krūmiņš ieradās tiesas sēdē, tiesas sēdes priekšsēdētājs nebija uzsācis viņa nopratināšanu, norādot, ka J. Krūmiņa statuss ir

vēlreiz apspriežams. 2010.g. 19.08. tiesa atgriezās pie sava 2009.g. 24. septembra lēmuma uz izsauca uz nākamo tiesas sēdi lieciniekus, kurus viņa uzskatīja par saistītiem ar SIA „Puses” epizodi.

2010.g. 6. septembrī valsts apsūdzības uzturētāji pieteica iebildumus pret tiesas priekšsēdētāja rīcību un lūgumu par pierādījumu pārbaudes kartību, ko tiesa noraidīja ar savu 2010.g. 16. septembra koleģiālo lēmumu un 2010.g. 17. septembrī uzsākusi izsaukta liecinieka J. Zelmeņa nopratināšanu. Tomēr nezināmu iemeslu dēļ, tiesas priekšsēdētājs pārtrauca izsauktā liecinieka nopratināšanu, pretī tiesas 2009.g. 24. septembra augstāk izklāstītam lēmumam, nedeva man iespēju nopratināt izsaukto liecinieku, nenorādot, kad man un manam aizstāvamajam būs iespēja viņu nopratināt par mūs interesējošiem jautājumiem, līdz ar to rupji pārkāpa apsūdzēto un viņu aizstāvju likumā garantētas tiesības piedalīties pierādījumu pārbaudē. Šajā tiesas sēdē tiesa, apmierināja prokuroru lūgumu, kuru pati noraidīja dienu iepriekš, un izsauca uz nākamo tiesas sēdi SIA „MANTESS” pārstāvi – liecinieku J. Krūmiņu, kuram nav un nekad nebija nekāda sakara ar SIA „Puses” epizodi. Pie tam, tiesas sēdes priekšsēdētājs bez jebkādas pārbaudes ņēma vērā patiesībai neatbilstošo prokuroru informāciju, ka „Gulbja kungs šobrīd nav Latvijā un nav pieejams” kaut gan, kā izradās vēlāk no cietušā SIA „MANTESS” pārstāves Malahovksas k-dzes teiktā, viņš tobrīd Latvija ir bijis, kas liecina par to, ka tiesas sēdes priekšsēdētājs, vadot tiesas sēdi pilnīgi bija ieņēmis valsts apsūdzības pozīciju par visiem lietai svarīgiem jautājumiem, kas liecina par to, ka tiesa pārstājusi būt neatkarīga un objektīvā, un nekāds krimināltiesisko attiecību taisnīgs noregulējums vairs nav iespējams, jo taisnīgs noregulējums vienmēr paredz tiesas objektivitāti un stingru sacīkstes principa ievērošanu.

Apmierinot valsts apsūdzības lūgumu izsaukt uz 2010.g. 21. septembri liecinieku J. Krūmiņi, tiesas sēdes priekšsēdētājs nav noskaidrojis, vai viņš varēs piedalīties nopratināšanā no sākuma līdz galam, kamēr viņa nopratināšanu nepabeigs visi procesa dalībnieki, īstenojot savas vienādas tiesības piedalīties pierādījumu pārbaudē, tādējādi ne tikai nenodrošinot visiem procesa dalībniekiem vienādas tiesības kā to prasa likums, bet tieši un apzināti ierobežojot apsūdzēto un viņu aizstāvju tiesības uz aizstāvību. Aizstāvībai ir pamats uzskatīt, ka tā bija jau iepriekš

saplānota akcija, kuras mērķis bija nepieļaut aizstāvjiem uzdot jautājumus lieciniekam Jūlijam Krūmiņam, faktiski atļaujot viņam atteikties sniegt liecības, kas saskaņā ar KL 302. pantu var būt kvalificējams kā noziedzīgs nodarījums.

Aizstāvība uzskata, ka tiesa, pārtraucot jau viena cietušā un divu liecinieku nopratināšanu, izrādīja savu nevēlēšanās noskaidrot objektīvo patiesību, kas nesakrīt ar kriminālprocesa mērķi.

Pamatojoties uz augstāk izklāstīto un vadoties no KPL 50.p.1.d., 55.p. piesaku noraidījumu tiesas sēdes priekšsēdētājam- Borisam Geimanam.

2010. gadā 27. septembrī

Zvērināta advokāte

Irina Kauke